

UOT 81/1

FERDİNAND DÖ SÖSSÜR DİL VALENTLİYİ HAQQINDA**N.Ə.ƏLİYEVƏ***AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu**rajabova.narmin@gmail.com*

Struktur dilçiliyin əsasını işarə haqqında nəzəriyyə təşkil edir. Bu hamıya məlum bir məsələdir. Ferdinand dö Sössürün dilçilik nəzəriyyəsində dil işarəsinin valentliyi mühüm cəhət olaraq qalır. O, problemin valentlik anlayışını önə çəkməklə öyrənilməsinə tövsiyə edirdi. Valentlik məsələsini tədqiq edərkən, onun fikirlərindən yan keçmək olmaz.

Açar sözlər: valentlik, struktur dilçilik, sistemlilik, işarələnən, işarələyən

Struktur dilçiliyin tarixi Ferdinand dö Sössürün mühazirələr toplusunun 1916-cı ildə onun ölümündən sonra tələbələri tərəfindən nəşr edilmiş “Course in General Linguistics” kitabı ilə təşəkkül tapmışdır. Kitab müasir dilçilik və semiotika üçün nüfuzlu zəmin yaratmışdır.

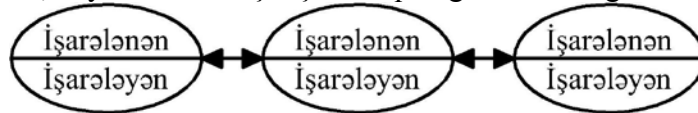
F. dö Sössürdən sonra struktur dilçilik iki istiqamətdə inkişaf etmişdir. Birinci istiqamət Amerika dilçisi Leonard Blumfeldin adı ilə bağlıdır, sonradan onun dilçilik görüşləri Noam Xomskinin 1957-ci ildə nəşr etdirdiyi “Syntactic Structures” əsərində törədicisi qrammatika paradigması ilə əvəz edilmiş və daha geniş inkişaf etdirilmişdir. İkinci istiqamət Praqa dilçilik məktəbinin nümayəndələri Roman Yakobson və Nikolay Trubetskoyun işlərində öz əksini tapmışdır. Struktur dilçilik antropologiya, psixanaliz və digər fənlərə də öz təsirini göstərmişdir.

“Ondan (Sössürdən) kənar keçmək dilçilikdən kənar keçmək deməkdir” (7, 21). Digər lakonik, lakin gözəl bir qiymətləndirməyə görə, “Sössürdə olan “dil-nitq” qarşılıqlı dilçiliyin bir elm kimi inkişafının müasir mərhələsini açdı” (6, 186). Qeyd etmək lazımdır ki, “struktur” bir termin kimi əvvəl struktur dilçiliyə münasibətdə irəli sürülmüşdürsə, bu əsər işıq üzü gördükdən sonra “dilçilik” onunla birlikdə işlədilməyə başlandı (9, 408-409).

Struktur dilçiliyin əsası “işarə haqqında nəzəriyyədir; bu nəzəriyyəyə görə işarənin də iki komponenti vardır: “işarələnən” ideya və konseptdirsə, “işarələyən” işarələnəni ifadə etmək üçün vasitədir. “İşarə” isə işarələnən və

işarələyəninin birləşmiş assosiasiyasıdır. İşarələr ancaq digər işarələrlə kontrastda izah oluna bilər, bu semiotik təşkilatın paradigmatik ölçüsündə bazis rolunu oynadı. “Dilin forma kimi göstərişinə əsaslanan baza işarənin törəməsidir, hər hansı bir sistem təşkilinin əsas qaydasıdır (12, 421). Bu ideya işarələrin dildən təcrid olunmuş öyrənilməsi ideyası ilə kontrast təşkil etmiş və Sössürün dilçilərin dili sinxron öyrənməsi fikrini vurğulamışdır. J.Munin də Sössürün işarə nəzəriyyəsinin aparıcı rolunu qeyd edərək bildirir: “Əgər Sössür daha çox yaşasa idi, onda onun işarə nəzəriyyəsi onun doktrinasında əsas maddə olacaqdı” (11, 51). Eyni fikir R.Qodel tərəfindən də söylənilmişdir: “ümumi işarə nəzəriyyəsi hər hansı bir dil nəzəriyyəsi üçün son maddə olacaq” (10, 30).

“Əgər işarələyən və işarələnən ayrı-ayrılıqda təmiz diferensial və mənfə xüsusiyyətdirsə, onların uyğunluğu müsbət bir haldır (6, 152-153). Digər cümlə müasir koqnitiv dilçiliyin mövqelərini önə çəkir: “Dil öz təbiətinə görə nitqdən az olmayaraq konkretir. Dil işarələri öz təbiəti etibarilə psixidirsə, bununla belə onlar mücərrəd deyil, kollektiv birliyi ilə möhkəmlənmiş assosiasiyalar bütövlükdə dili, beyində lokallaşmış reallıq məğzini əmələ gətirir” (5, 53).

Sössürün fikirləri bəzən təhrif olunurdu. Sössürün konsepsiyasında səhv başa düşülən əsas anlayış – ixtiyarilik anlayışı idi. “İxtiyarilik sözü izahat tələb edir. O, danışanın istədiyi kimi işarələyənə seçməsi anlamında başa düşülməməlidir; biz qeyd etmək istəyirik ki, işarələnən motivləşməmişdir, yəni o, verilən işarələyə münasibətdə ixtiyarilidir, reallıqda onunla heç bir əlaqəsi yoxdur” (6, 101). V.İ.Koduxov Sössürün adından: “İşarələyən və işarələnən arasında assosiativ əlaqə o mənada ixtiyarilik ki, işarələyən “reallıqda heç bir əlaqəsi olmayan” işarələnənlə motivləşməsin” (2, 74).

Valentlik məsələsi müasir dövrdə yenidən vüsət tapsa da, bu məsələ ilə bağlı Ferdinand dö Sössürün fikirlərini öyrənmək məqsəduyğun olardı. Onun dilçilik nəzəriyyəsində dil işarəsinin valentliyi mühüm cəhətlərdən biridir. F.dö Sössür problemin valentlik anlayışına üstünlük verməklə yanaşılmalı olduğunu qeyd edir, belə ki, onun ən mühüm aspekti burada ifadə olunur.

Dilin xalis mənalı sistemi olmasına əmin olmaq üçün F.dö Sössür qeyd edirdi ki, onun qarşılıqlı əlaqədə olan hər iki ünsürünü – məfhumları və səsləri nəzərdən keçirmək kifayətdir. Dilin fikrə münasibətdə spesifik rolu məfhumları ifadə etmək üçün material səs vasitələri hazırlamaqda deyil, fikir və səs arasında halqa olmasındadır. Bu halqa qarşılıqlı surətdə vahidlərin fərqləndirilməsinə gətirib çıxarır. Öz-özlüyünə görə xaotik olan fikir zərurət üzündən dəqiqləşdirilir, hissələrə parçalanır.

“İşarənin ixtiyari təbiəti öz növbəsində onu izah edir ki, ayrılıqda sosial fakt nə üçün linqvistik sistemi əmələ gətirə bilər. Əgər ümumi dəyərlər qəbul olunmalıdırsa, fərd təkbaşına dəyəri dəyişdirə bilirsə, cəmiyyət vacibdir. Buna

əlavə olaraq, müəyyən edilmiş dəyər ideyası müəyyən konseptdə səhvə aparan müəyyən səsin birliyi kimi hesab edilir. Belə götürsək, termini sistemdən ayrı götürə bilərik; bu, demək olar ki, o biri terminlərdən başlayaraq onları əlavə etməklə sistemi qurur, ya da ünsürlərinin təhlilində başlayaraq bütövə doğru gedə bilər” (13, 115).

Valentlik kateqoriyası tərkibi ünsürləri müəyyən qaydalara uyğun olaraq, qarşılıqlı tarazlıqda olan semiotik sistemlərdə ən mühüm aspekti ifadə edir. Dildə funksional eynilik anlayışı da mənalılıq ilə birləşir. Valentlik sistemi xaricdən gətirilməmişdir. Öz mahiyyətinə görə fikir və səs arasındakı əlaqə ixtiyari olduğu üçün valentlik nisbidir.

Valentlik anlayışının bu cür müəyyənləşdirilməsi dil ünsürünə səsin hansısa məfhumun sadə birləşməsi olması haqqındakı fikrin yanlış olduğunu ortaya çıxarır. Onun dilçilikdə Sössürə qədər sadəcə məfhumla səsin birləşməsi kimi qəbul edilməsi onu daxil olduğu sistemdən təcrid etmək deməkdir.

F.dö Sössür valentlik anlayışını onu konseptual aspektində sözün mənasında fərqləndirir. Konseptual aspektdə valentlik mənanın ünsürüdür. Məna valentlikdən fərqlənsə də ondan asılıdır. Sössürün fikrincə, mənanın valentlikdən nə ilə fərqləndiyini müəyyənləşdirmək çətindir. Bununla belə bu məsələyə aydınlıq gətirmək lazımdır. O, əvvəlcə mənanı izah edir və sxemi yenidən təkrar edir. O, yazır: biz mənanı belə təsəvvür edirik:

Sxemə nəzər salsaq, görərik ki, akustik obrazla uyğunluq münasibətində olan məna adlanır. Hər şey müstəqil olan və özünə qapanan söz daxilində akustik obraz və məfhum arasında baş verir. Məsələnin qoyuluşunda problem məfhum işarənin daxilində akustik obrazla uyğunluq münasibətindədir. Digər problem işarənin özü, yəni hər iki komponentini əlaqələndirən münasibətin dilin başqa işarələri ilə uyğunluq münasibətindədir.

“Dil kağız parça ilə müqayisə oluna bilər: fikir kağızın önü, səs isə arxa hissəsidir. Heç kəs kağızın ön hissəsini arxa hissəsindən ayrı cıra bilməz; necə ki, dildə olduğu kimi, fikri səsdən, səsi fikirdən ayırmaq olmaz. Ayırma mücərrəd yerinə yetirilə bilər və nəticə ya təmiz psixoloji və ya təmiz fonoloji ola bilər” (13, 113). Valentlik məsələsini izah edərkən o, qeyd edir ki, kağız vərəqini cıraqkən ayrıca a, b, c, d və s. vərəqləri arasındakı münasibətlərin eyni bir vərəqin üz və arxa tərəfləri məhz a: a', b: b' və s. arasında mövcud olan münasibətlərdən nə üçün fərqləndiyini görmürük.

Valentlik haqqında danışmaq üçün aşağıdakılar önə çəkilməlidir:

1) valentliyi (dəyəri) müəyyənləşdirilməli olan bir şeylə əvəz etmək

lazım olan hansısa oxşar olmayan əşyanın mövcud olması;

2) valentliyi (dəyəri) müəyyənləşdirilməli olan bir şeylə əvəz etmək lazım olan hansısa oxşar olmayan əşyanın mövcud olmaması.

Bu iki faktorun olması valentliyi labüd edir, yəni valentliyin olması üçün hər iki faktor olmalıdır. Sözü valentliyini müəyyənləşdirmək üçün onun bu və ya digər məfhumla qarşılaşdırıla bilinməsini təsbit etmək kifayət deyil, onu ona bənzər valentliklərlə müqayisə etmək lazımdır.

Sössür dil işarəsinin valentliyini belə izah edir: “Sistemin bir parçası olan söz təkcə mənə deyil, həm də valentlik ifadə edir. Bunu sübut etmək üçün bir misal gətirmək lazımdır. Müasir fransız dilində *mouton* ingilis dilində *sheep* sözü ilə eyni mənədir, amma eyni valentliyə malik deyil. Bişirib yemək üçün ingilislər *sheep* yox, *mutton* işlədirlər. İngiliscə *sheep* və fransızca *mouton* sözlərinin valentliyi arasında fərq ondadır ki, ingilis dilində *sheep* sözü ilə yanaşı fransız dilində olmayan bir söz vardır” (13, 116). Bununla Sössür qeyd edir ki, sözü bir dilin leksik sistemindəki mənası həmin sözü başqa dilin leksik sistemindəki mənası ilə uyğun gəlməyə bilər. Bir dil sistemindəki sözü leksik mənası digər dil sistemindəki eyni sözü leksik mənasından geniş və ya dar ola bilər.

Eyni dil hədudlarında eyni ideyaları ifadə etmək üçün olan sözlər bir-birini məhdudlaşdırır; fransız dilində *redouter* “ölmə”, *craindre* “qorxu” və *avoir peur* “qorxmaq” kimi sinonimlər müxaliflər vasitəsilə valentliyə malikdir: əgər *redouter* mövcud deyilsə, onun bütün əhatəsi rəqiblərinə doğru yönəlir. Əksinə, bəzi sözlər başqa sözlərlə əlaqə vasitəsilə zənginləşdirilir, yəni *decrepit* (un *vieillard decrepit*) sözündə yeni ünsür *decrepi* (un *mur decrepi*) sözü birliyi nəticəsində təqdim olunur. Hər hansı bir terminin valentliyi onun ətrafı ilə müəyyənləşir.

Əgər sözlər əvvəl mövcud olan konseptlər üçün durursa, onda bir dildə olan mənanın dəqiq ekvivalentləri digər dildə də eyni olmalıdır, lakin bu doğru deyil. Məsələn, fransızlar *louer (une maison)* sözü “ödəmək” və “ödəniş qəbul etmək” mənasında işlədirlərsə, almanlar bunun üçün iki söz *schätzen* və *urteilen* sözlərini işlədirlər. *Schätzen* və *urteilen* alman fəlləri eyni mənanaya malikdir, lakin bu mənalər işlənmə dairəsindən asılı olaraq dəyişir.

Bu münasibətdə fleksiya bəzi xüsusi nümunələr nümayiş etdirir. Bizə məlum olan zaman fərqləri bir çox dillər üçün yaddır. Qədim yəhudi dilində həttə keçmiş, indiki və gələcək arasında olan əsas fərqlər yoxdur. Ulu german dilində gələcək zaman üçün xüsusi forma yoxdur: onda gələcək zaman indiki zaman vasitəsilə verilir deyəndə düzgün ifadə etmirlər, çünki ulu german dilində indiki zamanın valentliyi olduğu dillərdəki valentliyə bərabər deyildir. Slavyan dillərində fəllər iki tərzə fərqləndirir: bitmiş zaman ümumilikdə hərəkəti bitmiş olan bir hərəkət kimi göstərir, bitməmiş zaman isə bir zaman kəsiyində baş verə bilən hərəkəti göstərir. Fransız dilində bu kateqoriyalar bir fransız üçün anlaşılmazdır, belə ki, bu kateqoriyalar onun dilində yoxdur (13, 117). Bütün bu hallarda əvvəlcədən verilmiş məfhum əvəzinə dilin öz sistemindən

irəli gələn valentlik görürük. Onların məfhumlara uyğun olduğunu dedikdə nəzərə almaq lazımdır ki, onlar bu halda xalis diferensialdır, yəni öz məzmununa görə müsbət yox, sistemin digər üsürlərinə münasibətinə görə mənfə müəyyənləşdirilmişdir. Onların ən dəqiq səciyyəsi belədir: başqalarının olmadığı kimi olmaq.

Məna ilə valentlik eyniyyət təşkil etmir: valentlik mənadan kiçikdir və ona daxil olur. Sössür sözün semantikasını məna və valentlik deyə iki hissəyə bölür. O, göstərir ki, sözün bu və ya digər mənaya malik olduğunu təsbit etmək hələ azdır, onu oxşar valentliklərlə müqayisə etmək, ona qarşı qoyula bilən sözlərlə tutuşdurmaq lazımdır. İşarənin valentliyi onun dil sisteminin başqa üzvləri ilə münasibətində müəyyənləşdirilir.

F.dö Sössür valentliyi təkcə sözə deyil, hətta dil hadisəsinə də aid edir. O, göstərir ki, valentlik qrammatik kateqoriyalarda da mövcuddur. Fransız və sanskrit dillərində cəm kateqoriyası mənaca eynidir - əşyaların qeyri-müəyyən çoxluğunu bildirir, lakin bu dillərdə cəm kateqoriyasının valentliyi uyğun gəlmir. Fransız dilində cəm kəmiyyət kateqoriyası tək cəm kateqoriyasına qarşı qoyulur. Sanskrit dilində isə cəm kəmiyyət kateqoriyasından başqa əşyanın cütlüyünü göstərmək üçün cüt kəmiyyət kateqoriyası mövcud olmuşdur. “Sanskrit dilində üç say əvəzinə iki say vardır (my eyes, my ears, my legs və s. ikilidir; sanskrit dilində cəmlik fransız dilindəki kimi deyildir: onun valentliyi həm daxilə, həm də xaricə asılıdır” (5, 116).

F.dö Sössür dil valentliyinin iki cəhətini göstərir: konseptual cəhət və material cəhət. Valentliyin konseptual cəhəti işarələnlər arasındakı əlaqəyə deyilir. Valentliyin konseptual cəhətinə fransızca *mouton* və ingilis dilində *sheep* sözləri arasındakı münasibəti misal göstərir. Valentliyin həm konseptual, həm də material cəhəti istisnasız olaraq dilin digər üsürlərinin münasibət və fərqlərindən doğur – bu, işarələnlərin arasındakı münasibətidir. A.Seşe yazır: “Ferdinand dö Sössürə görə, törədici işarələr onun üçün əhəmiyyətlidir ki, onlar bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədədir. Bunun nəticəsində sistemin bütün hissələri arasında ciddi balans yaranır, bu zaman “verilən hüdudlarda fikri materiyanın” törədici, lakin dəqiq üzvlənməsi həyata keçirilir” (4, 194).

Sözdə səs öz-özünə mühüm deyil, mühüm olan bu sözü bütün başqa sözlərdən fərqləndirməyə imkan verən səs fərqləridir, çünki onlar məna daşıyıcılarıdır. Valentliyin material cəhəti dil işarəsinin dəyişkənliyi ilə sıx əlaqədardır. Sössür fikrini sübut etmək üçün rus dilindən nümunə gətirir. “Rus dilinin yiyəlik halı cəmdə *рука* sözü heç bir müsbət əlamətlə qeyd edilməmişdir, halbuki *рука*: *рука* cüt forması ondan əvvəl tarixən fəaliyyət göstərmiş *рука*: *рука* cütlüyü kimi qüsursuz fəaliyyət göstərir. Dildə belə işarənin digərindən fərqləndirilməsi mühümdür: *рука* forması ona görə valentliyə malikdir ki, o, başqa formalardan fərqlənir” (13, 117). Buradan belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, *рука* sözü *рука* sözü ilə müqayisədə qavranılır.

Sössürün dil işarəsinin valentliyi haqqında təlimi dilin bütün - fonetik, qrammatik və leksik səviyyələrini öyrənməyə imkan yaradır. Lakin bununla

belə onun bir neçə zəif müddəaları vardır. Sössür yazır: “Onların məfhumlara uyğun gədiyini dedikdə nəzərə alınmalıdır ki, bu məfhumlar xalis diferensialdır, yəni öz məzmunu ilə müsbət deyil, sistemin digər üsürləri ilə öz münasibətləri ilə mənfi müəyyənləşdirilir” (13, 117). Onun yazdıqlarından belə çıxır ki, dilin məzmun cəhətinin bir hissəsi kimi dil işarəsinin valentliyi əşyanın real gerçəkliyə münasibəti deyil, dilin başqa vahidlərinə münasibəti, dil vahidləri sistemində tutduğu mövqeyi ilə müəyyənləşdirilir. Sössür üçün məfhum sistem yaradırsa, materialist dilçilik üçün məfhum insanların idraki fəaliyyətinin nəticəsidir.

F. dö Sössür material üsürü, material əsası valentlik anlayışından çıxarır. “...material üsür olan səs öz-özünə dilə mənsub ola bilməz. Dil üçün o nə isə ikinci dərəcəli, yalnız dilin istifadə etdiyi materialdır” (14, 115). Dil valentliyi kateqoriyası vacib bir kateqoriya olsa da, Sössür tərəfindən şişirdilmişdir.

Dil işarəsinin iki tərəfini onları sistemin digər üsürləri ilə münasibətdə nəzərdən keçirmək Sössürü belə bir nəticəyə gəlməyə vadar edir ki, “dildə fərqlərdən başqa heç bir şey yoxdur. Ümumiyyətlə desək, fərq aralarında özünün müəyyənləşdirildiyi müsbət məqamları nəzərdə tutur. İstər işarələnəni, istərsə işarələyəni götürək, hər yerdə eyni mənzərədir: dildə əvvəlki sistemlərin nə ideyaları, nə də səsləri vardır, yalnız dilin sistemindən irəli gələn konseptual fərqlər mövcuddur. İşarədə təsbit edilən ideya, səs materialı onda əhatədəki digər işarələrdə olandan daha az əhəmiyyətə malikdir” (14, 118). Daha sonra Sössür yazır: “Lakin dildə hər şeyin mənfi olduğunu söyləmək yalnız ayrılıqda götürülmüş işarələnən və işarələyəne münasibətdə doğrudur. Elə ki, işarəni bütövlükdə nəzərdən keçirməyə başlayırıq, biz nə isə özünə görə müsbət olanın qarşısında dururuq. Dil sistemi səslərdəki fərqlər cərgəsinin ideyalardakı fərqlər cərgəsi ilə uyğunlaşdırılmalıdır; lakin müəyyən sayda akustik vahidlərin fikir kütləsindən seçilən bərabər saylı kəsiklərlə bu cür qarşılaşdırılması valentlik sistemini törədir; bax, bu sistem hər bir dilin daxilində səs və psixi üsürlər arasında təsirli əlaqədir. Hərçənd ayrılıqda götürülmüş işarələnən və işarələyəni xalis diferensial və mənfi vahiddir, onların birləşməsi müsbət faktır”.

Diferensiallıq valentliyi, nitq vahidini də səciyyələndirir. Nitq vahidləri nitq zəncirinin məfhumlara uyğun gələn kəsiyidir. Həm nitq kəsikləri, həm də məfhumlar öz təbiətinə görə xalis diferensialdır. “Vahidə tətbiqdə diferensiallaşma prinsipini belə ifadə etmək olar: vahidin fərqləndirici xüsusiyyətləri vahidin özü ilə qovuşur. Dildə, hər hansı bir işarə sistemində olduğu kimi, işarəni nə fərqləndirirsə, o da işarəni təşkil edir. Fərq fərqləndirici xüsusiyyət yaradır, fərqləndirici xüsusiyyət isə valentlik və vahidi yaradır”.

ƏDƏBİYYAT

1. Rəcəbli Ə.Ə. Ferdinand dö Sössürün dilçilik görüşləri. Bakı: Nurlan, 2003, 98 s.
2. Кодухов В.И. Лингвистическая концепция Ф. де Соссюра //Кодухов В.И. Общее языкознание: Учебник. Изд. 2-е, испр. и доп. М.: ЛКИ, 2008, 303 с.
3. Кузнецов В.Г. Учение Ф. де Соссюра в свете соссюрологии // Вопросы языкознания. М., № 5, 2006, 106-118.
4. Сеше А. Мышление и язык, или как понимать органическую связь индивидуального и социального в языке // А. Сеше. Очерк логической структуры предложения. М.: 2003, 224 с.
5. Соссюр Ф.де. Курс общей лингвистики // Соссюр Ф. де. Труды по языкознанию. М.: Прогресс, 1977, 360 с.
6. Фрумкина Р.М. Идеи и идеологемы в лингвистике // Язык и структура знания. М.: 1990, с. 177-190.
7. Холодович А.А. Ф. де Соссюр. Жизнь и труды // Соссюр Ф. де. Труды по языкознанию. М.: Прогресс, 1977, с. 9-29.
8. Шевченко Н.М. Описание системных отношений внутри фразеологической подсистемы // Вестник КРСУ. 2007. Том 7. № 7, с. 38- 43.
9. Bußmann Hadumod. Lexikon der Sprachwissenschaft. Stuttgart: Alfred Kroner Verlag, 2008, 254 p.
10. Godel R. Retractatio//CFS. 1981, № 35, p. 29-52.
11. Mounin G. Ferdinand de Saussure ou le structuraliste sans le savoir. Paris, 1968, 244 p.
12. T. de Mauro. Introduction. Notes. Notes bibliographiques et critiques sur F. de Saussure// F. de Saussure. Cours de linguistique generale. Paris, 1972, 236 p.
13. Ferdinand de Saussure. Course in General Linguistics. Geneva, 1917, 236 p.
14. Ferdinand dö Sössür. Ümumi dilçilik kursu. Bakı: Nurlan, 2003, 407 s.

Ф.ДЕ СОССЮР О ВАЛЕНТНОСТИ ЯЗЫКА

Н.Е.АЛИЕВА

РЕЗЮМЕ

Статья посвящена взглядов Соссюра о валентности языка. Соссюр писал о важности этой теории: "... хотя важна концепция языковых единиц для лингвистики, проблема должна быть исследована отдавая предпочтение концепции валентности, так как это важный аспект". Учитывая, что это важный аспект, автор пытается провести обзор его идей о валентности.

Ключевые слова: валентность, структурная лингвистика, системность, означаемое, означающее

F.DE SAUSSURE ABOUT LANGUAGE VALENCE

N.E.ALIYEVA

SUMMARY

The article is dedicated to F. de Saussure's views about language valence. Saussure wrote about the importance of this training: "... in spite of the importance of the concept of linguistic units for linguistics, the problem must be investigated giving preference to the concept of valence, as it is an important aspect". As it is an important aspect, the author tries to overview his thoughts about valence.

Key words: valence, structural linguistics, systemacy, signified, signifier